

MIRKO DEANOVIĆ

LINGVISTIČKI ATLAS MEDITERANA

(Primljeno na sjednici V odjela od 28. V 1960)

ANKETA U BOKI KOTORSKOJ

1

Baveći se odnosima između pomorskih i ribarskih naziva u južnoj Francuskoj (Languedoc, Golfe du Lion) i u Dubrovniku pred dvadesetak godina, nailazio sam na sve veći broj crta, koje su im zajedničke. Tako sam došao na ideju, da bi se prokušanom metodom lingvističke geografije mogle na kartama uočljivo i sistematski prikazati te izoglose, koje povezuju ne samo spomenute dvije jezične oblasti, već i sve ostale obale sredozemnog basena. Na osnovu toga iskustva izradio sam projekt atlasa, koji obuhvaća sve oblasti današnjih jezika na tim obalama, od Gibraltara do Crnog mora, Levanta i sjeverne Afrike.¹

Kako su dosadašnji lingvistički atlas prikazivali svaki po jedan određeni jezik ili dijalekt, taj je projekt višejezičnog atlasa bio nešto novo, i trebalo je sačekati, da prođe Drugi svjetski rat, kako bi u međunarodnoj suradnji bilo moguće prići njegovu ostvarenju. Trebalo je vidjeti, kakvi se rezultati mogu očekivati od toga smjelog pothvata i da li će oni odgovarati uloženom trudu. Kako se radilo o neobičnom pokušaju, neki su lingvisti donekle skeptički gledali na tu neprokušanu primjenu geografsko-lingvističkih metoda rada.

Međutim u poratnim internacionalnim susretima lingvista, a u mojoj odsutnosti, taj je projekt još privlačio pažnju, tako da sam uz moralnu podršku mnogih stručnjaka na strani mogao ponovo pokrenuti pitanje

¹ »Concordanze nella terminologia marinara del Mediterraneo«, *Archivum Romanicum* 21, 1937, 369-83; »Per un atlante e un dizionario etimologico delle voci mediterranee«, *Vox Romanica* 3, 1938, 315-20; »Intorno all'Atlante Linguistico Mediterraneo«, *Studia Romanica Zagabienisa* 3, 1957, 3-11; H. R. Kahane, »The Project of the Mediterranean Linguistic Atlas«, *Italica* 18, 1941, 33-36.

njegova ostvarenja. Godine 1956. osnovan je poseban međunarodni odbor za izvedbu toga atlasa.

Radi se dakle o atlasu, koji mora da pokaže, koji su zajednički elementi u svim govorima u Sredozemlju. Na tim će se kartama moći najbolje pratiti određene pojave, koje prelaze granice pojedinih jezika i koje ujedno povezuju sve jezike, koji se govore na obalama toga basena. Kako su sredozemni narodi međusobno povezani preko mora i kako su oni upućeni na taj elemenat, koji im je svima glavni izvor života, očito je, da će i njihov govor u vezi s morem biti najviše ujednačen. Stoga se ovom atlasu dao primorski karakter i njegova se građa ograničila na jedan sektor, na jezik mornara i ribara. Jer, kako je poznato, Mediteran sačinjava ne samo geografsku i ekološku, već donekle i posebnu kulturnu i ekonomsku zajednicu, u kojoj se od vjekova sukobljuju i ukrštavaju razne civilizacije, interesi i jezici. I ti se susreti zbivaju upravo preko mora, na obalama i preko pomoraca. U toku vjekova razne su hegemonije, talasokratije, kolonizacije i utjecajne sfere ostavile jake tragove i u jezicima odnosnih naroda. Uz ta historička zbivanja postoji i neprestano poslovanje trgovaca, mornara i ribara, koje predstavlja živi kontinuitet i često prelazi etničke i jezične granice.

Stoga je ovaj atlas ograničen na jezik mora te se po tome također on razlikuje od svih dosadašnjih lingvističkih atlasa, koji obuhvataju cio leksik bez razlike. Riječi se naime u ovom basenu šire preko mora, pomoću moreplovaca, preko luka, a ne kao na kopnu po nekim stalnim, tradicionalnim prometnim putovima. Zato ovdje i geografski najudaljenija mjesta, povezana intenzivnom izmjenom dobara, uistinu su uzajamno bliža negoli su geografski susjedna mjesta bez međusobnih veza. Posrednici toga širenja trgovačke robe i njenih naziva upravo su luke kao prolazna mjesta. Stoga se u leksiku primorskih zanimanja – pomoraca, mornara, ribara, brodograditelja – najbolje odražuje stručna i kulturna baština, praktični život, običaji i tradicije tog prostranog ambijenta. Mediteranska je simbioza tako dovela do posebnog zbližavanja heterogenih jezika, a iz čisto praktičnih razloga čak do stvaranja umjetnog tipa jezika nazvanog *lingua franca* (arapski *sabir*), posebne mješavine talijanskog, španjolskog i arapskog jezika. Na pr. u Francuskoj, ma da je od njih 2.700 km pomorske obale 2.075 km na Atlantskom oceanu s razvijenim ribarstvom, a samo 625 km na Sredozemlju, ipak je gotovo jedna polovina njene pomorske terminologije mediteranskog porijekla.²

Ti se principi višejezičnih atlasa mogu primijeniti i na druga analogna područja. Već je W. von Wartburg predložio, da se poput ovoga napravi i lingvistički atlas Sjevernog mora,³ a to bi se moglo učiniti na pr. i za Baltičko more, za Balkan, za Pirinejski poluotok, za Švi-

² J. Merrien, *Dictionnaire de la Mer*, Paris 1958, između 942 francuska naziva, nabraja 409 mediteranskih riječi.

³ *Zeitschrift für romanische Philologie* 59, 1939, 362.

carsku i sl. Projekt Lingvističkog atlasa Balkana iznio sam na Međunarodnom kolokviju romanista u Bukureštu prošle godine. Rumunjska je akademija uzela inicijativu da organizira ostvarenje toga atlasa, i u junu će se 1960. sastati neki lingvisti s Balkana i u suradnji s nekim stručnjacima iz ostalih zemalja sastaviti poseban međunarodni odbor sa zadaćom da se bavi pripremnim radovima (upitnikom, mjestima ankete, sistemom transkripcije, istraživačima i sl.). Kako se radi o razmjerno manjem atlasu s nekoliko stotina pitanja, lako je moguće da on bude gotov za nekoliko godina i valjda još prije velikog mediteranskog.

Odbor za sredozemni atlas u tri godine organizirao je rad i računa, da će za pet godina biti gotov u više svezaka (u posljednjem će biti indeks svih riječi, koje se navode u kartama). Dotjerao je i objavio upitnik (kvestionar) s nekih 850 riječi, koje će se ispitati na 130 točaka na obalama Sredozemlja. Na obalama Jugoslavije predvidio sam 7 točaka (Rovinj, Krk, Dugi otok, Vis, Korčula, Cavtat, Kotor; vidi dalje na str. 9 i d.). Na svakoj će geografskoj karti biti prikazana raširenost naziva jednog pojma ili predmeta u cijelom basenu, na južnoevropskim, zapadnoazijskim i sjevernoafričkim obalama (vidi sadržaj upitnika dalje na str. 16). Anketu su u pojedinim zemljama organizirali i provode lingvisti iz tih zemalja: na španjolskim obalama M. Alvar i F. Moll, na francuskim P. Gardette i L. Michel, na talijanskim C. Battisti, G. Piccitto i M. L. Wagner, na jugoslavenskim potpisani, na albanskim Univerza u Tirani, na grčkim N. Andriotis i Stam. Caratzas, na bugarskim G. Georgiev i I. Petkanov, na rumunjskim E. Petrovici, A. Rosetti i M. Sala, na turskim A. Caferoğlu i M. Mansuroğlu, na Malti J. Aquilina, u Levantu i Africi A. Steiger uz suradnju domaćih lingvista. Za obale SSSR na sjevernom i istočnom Crnom moru anketa je povjerena Ukrajinskoj akademiji nauka u Kijevu, W. Beleckom.

U Mlecima je kod Fondazione G. Cini centar, u kojem se sakuplja i priprema građa sabrana na terenu, ispisana jedinstvenim sistemom transkripcije za sve jezike. Potanje podatke o radovima, koji su u toku, mogu se naći u *Bollettino dell'Atlante Linguistico Mediterraneo* 1, Mleci 1959.

Već sam se u prvoj formulaciji tog projekta pozivao na misao A. Meilleta: »Il faudrait un relevé de tous les termes de la civilisation européenne, avec les formes particulières prises dans chaque langue, car cette civilisation est une, et au fond elle a un vocabulaire un: le travail n'est pas commencé.«⁴ Meillet je mislio na opći rječnik evropske civilizacije, osobito učene i intelektualne, ali njegova se misao može primijeniti i na praktične kulture, na razne zanate, na trgovinu, industriju, tehniku i sl. Prema tome jedan višejezični atlas može još bolje od rječnika prikazati leksik nekog sektora ljudske djelatnosti, u ovom slučaju više ili manje zajednički jezik sredozemnih primoraca. Proji-

⁴ O. Bloch-W. Wartburg, *Dictionnaire étymologique de la langue française*, I, Paris 1932, *Préface*, XVII (2e éd. 1950, p. XV).

ciranje te situacije na geografske karte s izoleksama može poslužiti raznovrsnim lingvističkim i folklornim istraživanjima. Interesantan je u tom pogledu projekt Evropskog lingvističkog atlasa od Romana Jakobsona.⁵

Za takve atlase treba izraditi posebnu metodologiju, koja će odgovarati njihovim specifičnim zadacima. U tom pogledu može donekle poslužiti iskustvo stečeno na folklorističkom polju u djelu P. Geiger-R. Weiss, *Atlas des schweizerischen Volkskunde*, koji obuhvaća cio švicarski četverojezični teritorij.

Dijalekatski atlasi polaze s pretpostavke jedinstva odnosnog jezika, da bi istakli diferencijaciju u prostoru i preko nje preslojavanje u vremenu. Naprotiv u višejezičnom atlasu polazi se od množine jezika, koji postoje u jednoj kulturnoj zajednici, i to u cilju da se utvrde procesi njihova strukturalnog zbližavanja. I baš će se u tom pravcu ovakvim atlasima moći utrti put novim mogućnostima na polju lingvističke geografije. Osim toga i zbog novih ljudskih i internacionalnih odnosa, zbog međusobnog zbližavanja narodâ, te uklanjanja šovinističkog činstva u jeziku i sve većeg izjednačivanja jezika na svijetu, čini se, takva istraživanja postaju danas još aktuelnija.

Kako se ovdje radi o vezama između veoma različitih jezika, heterogenih i genetički i strukturalno, bit će od ne malog interesa da se sistematski istraži i u ovom organskom vidu prikaže taj proces jezične iradijacije, od posudnica do prijevoda riječi (calque linguistique), formalnih i sematičkih. Ma da se ovaj plan u prvom redu odnosi na leksik, na ovaj će se način moći istaći također i neke dragocjene činjenice strukturalnog i historijskog značaja u fonološkom pogledu (na pr. proces strukturalne asimilacije), u morfološkom (na pr. paralelni postupci s prefiksima, sufiksima i složenicama), a i u sintaktičkom pogledu. Osim toga taj će atlas pružiti mogućnost preglednog istraživanja ne samo izoleksa i izomorfa već i izotona, sintaktičkog akcenta, intonacije i sl. On može dakle unijeti svijetla i u fonološka posmatranja. Jer se pojava zajedničkih crta među jezicima u međusobnom dodiru ne mora posmatrati samo s povijesnog stajališta. Još je pred 30 godina N. S. Trubecoj mislio na slično raširenje fonoloških istraživanja i ovako je pisao o fonološkoj geografiji: »Certains phénomènes phonologiques se répartissent géographiquement de telle sorte qu'ils apparaissent dans plusieurs langues non apparentées, mais géographiquement voisines, ou à l'inverse manquent dans des domaines géographiques plus grands occupés par différentes langues... L'apparition de particularités communes dans beaucoup de langues ou de dialectes voisins, mais non apparentés a déjà été constatée à plusieurs reprises. Mais on a été trop pressé d'expliquer ces faits et l'on a employé à cette fin la théorie du substrat ou l'on a supposé l'influence d'une langue directrice. De telles

⁵ Iznio ga je na Colloque international de civilisations littéraires et langues romanes u Bukureštu 1959, a objaviti će ga u *Bollettino dell'Atlante Linguistico Mediterraneo* 2, 1960.

interprétations sont sans valeur aussi longtemps qu'elles n'expliquent que des cas isolés. On fera mieux en général de faire provisoirement abstraction de toute explication jusqu'à ce que l'ensemble des matériaux soit réuni. Le rassemblement exhaustif des matériaux, l'établissement des faits sont aujourd'hui d'actualité. Une description comparative des langues du monde au point de vue de la géographie phonologique est maintenant à l'ordre du jour.⁶

Takva će istraživanja pridonijeti osvjetljenju i značajne spoznaje u modernoj lingvistici o interesantnim odnosima između raznorodnih a geografski susjednih jezika, koju je spoznaju već G. I. Ascoli nazvao »parentela acquistata« i »affinità culturale«, a H. Schuchardt »sprachgeschichtliche Konvergenz (Ausgleich)« i »geschichtliche Verwandtschaft«, N. S. Trubeckoj »Sprachbünde«, R. Jakobson »association des langues«. ⁷ Još je 1936. Association internationale pour les études phonologiques, na prijedlog R. Jakobsona, zaključila, da se pripremi fonološki atlas Evrope, jer je sličnost strukture neovisna od genetičkog odnosa između jezika.⁸

Na kartama će, dakle, tog sredozemnog atlasa biti prikazana raširenost i oblici oko 850 naziva i na našim jadranskim obalama. To će ujedno biti doprinos lingvističkom atlasu srpskohrvatskog jezika, koji se već dugo očekuje. Imat ćemo tako sabranu i na određenim mjestima fiksiranu današnju građu s našeg primorja, preko koga smo povezani sa životom na prostranom Sredozemnom moru. Na konkretnim će se primjerima jasno ocrtati neka razgraničenja naših primorskih dijalekata, a i odnos između domaćih i stranih elemenata na jednom našem jezičnom sektoru (vidi o tome str. 10 i d. rezultate ankete u Boki Kotorskoj). I dobro je, da se bolje utvrdi taj odnos između onoga, što smo primili, i onoga, što smo sami svojim jezičnim sredstvima stvorili i u toj terminologiji. Ta će istraživanja još bolje potvrditi poznatu činjenicu, da mi od svih slavenskih naroda imamo najviše svojih naziva slavenskog porijekla za tu granu ljudske djelatnosti.

2

Za anketu za Lingvistički atlas Mediterana odabrao sam na jadranskim obalama Jugoslavije ovih 7 točaka: Rovinj (istriotski), Krk, Dugi otok, Vis (čakavska oblast), Korčula (prelazna oblast), Cavtat i Boka Kotorska (štokavska oblast). Pri tom su izboru, osim lingvističkih, uzeti

⁶ »Phonologie und Sprachgeographie«, *Travaux du Cercle linguistique de Prague* 4, 1931, a u francuskom prijevodu u »Appendices« njegovih *Principes de phonologie*, Paris 1949, 347–50; v. također njegov referat »Zur phonologischen Geographie der Welt« u *Proceedings of the Third International Congress of Phonetic Sciences*, Ghent 1939, 499.

⁷ V. sada i U. Weinreich, *Langues in Contact*, New York 1953.

⁸ »Sur la théorie des affinités phonologiques entre les langues« (1936) u citiranim *Principes* Trubetzkaja, »Appendices« IV, 353, 363–64.

u obzir i historijski kriteriji. Trebalo je voditi računa osobito o lokalnoj tradiciji i negdašnjoj političkoj pripadnosti pojedinih mjesta u toku vremena. Na pr. Rovinj je ušao stoga što je to jedina naša luka, gdje se govori istriotskim jezikom, a Cavtat, jer je nekoć pripadao Dubrovačkoj Republici, a ne Mletačkoj, kao sva ostala naša obala.

Uzeta su manja mjesta, jer se njihov govor smatra konzervativnijim od govora u većim prometnim lukama, koje su pod jačim utjecajem stranih i modernih elemenata.

Pošto sam ranije napravio anketu na Krku, Korčuli, Lopudu i Cavtatu,⁹ 1959. sam godine bio u Boki Kotorskoj. Trebalo je u tom velikom zaljevu izabrati za tu svrhu podesno mjesto, ali ga nije bilo lako naći. Poznato je, da je to kraj, koji je još od Srednjeg vijeka u osobitom položaju, na trameđi istočne, mediteranske i zapadnoevropske kulture, gdje se ukrštavaju naša patrijarhalna i mediteranska civilizacija u posebnim uslovima društvenog i ekonomskog razvoja pojedinih naselja. Zato su Bokelji donekle poseban tip našeg primorca. Ma da su i u Boki primorska mjesta prošla više ili manje jednak privredni proces, ipak je svako od njih imalo neke svoje posebne osobine, uslovljene donekle lokalnim faktorima.

Poznato je i to, da je stanovništvo Boke raznog porijekla: otprilike ono na zapadnoj strani zaljeva hercegovačkog, a na istočnoj crnogorskog. Razlikuje se i po vjeri i po govoru. Na granici je istočnohercegovačkog (novoštokavskog) i zetsko-sjениčkog (staroštokavskog) dijalekta,¹⁰ od kojih je prvi običan kod pravoslavnih, drugi kod katolika.¹¹ Kako je jedna točka za ovaj atlas, Cavtat, uzeta za onaj prvi, novoshokavski govor, trebalo je u Boki naći neko mjesto s područja zetskog, staroštokavskog dijalekta.

Te je razlike u govoru Bokelja opazio već Vuk Karadžić i nastojao ih je objasniti (1849) ondašnjim slabim komunikacijama između pojedinih mjesta,¹² dok Jovan Erdeljanović tu pojavu svodi na promjene u sastavu

⁹ »Pomorski i ribarski nazivi romanskog porijekla na Lopudu«, *Anali Histor. instituta JAZU u Dubrovniku* 3, 1954, 149-79; »Terminologia marinara e peschereccia a Ragusavecchia (Cavtat)«, *Studia Romanica et Anglicae Zagrabienisa* 5, 1958, 3-31; »Pomorski i ribarski nazivi na Krku, Korčuli i Lopudu«, *Zbornik Instituta za histor. nauke u Zadru* 2, 1958, 133-72.

¹⁰ Osim ranijih razgraničenja A. Belića i M. Rešetara vidi najnovije P. Ivića. *Dijalektologija srpskohrvatskog jezika*. Novi Sad 1956, 130, 156, i *Die serbokroatischen Dialekte*, S-Gravenhage 1958, 135, 202 (u ovoj drugoj knjizi naziv zetsko-sjениčki dijalekt autor zamjenjuje nazivom Zeta-Lovćen-Dialekt).

¹¹ M. Rešetar, *Die serbokroatische Betonung südwestl. Mundarten*, Wien 1900, 20 i d.

¹² U članku »Boka Kotorska« u *Kovčeviću*. Beč 1849, preštampan u knjizi *Grna Gora i Boka Kotorska*, SKZ, Beograd 1922, 9, kaže: »Tako bih ja rekao da je najveći uzrok ovome što su ova mjesta koje vodom koje kamenjarima tako zatvorena da se iz njih bez nevolje nikud maći ne može, pa se stanovnici njihovi (a osobito žene i deca, koji domaći jezik najviše i čuvaju) slabo miješaju s okolnim susjedima svojijem, nego provede vijek svako u svome mjestu; tako na pr. u Perastu ima žena od 60 godina koje se odande nikud nijesu makle«.

stanovništva doseljavanjem iz zaleđa, iz Hercegovine i Crne Gore.¹³ Ta je diferenciranost u govoru bila donekle uvjetovana i običajem endogamije; stanovnici Mula na pr. sve donedavno nijesu se ženili izvan svoga mjesta.¹⁴

Za ovaj pomorsko-ribarski atlas dolazi u obzir samo primorski pojas Boke, koji zbog topografskih razloga još od Srednjega vijeka živi ponajviše od pomorske trgovine, pomorstva i ribarstva.¹⁵ Preko Kotora izvozili su se iz daleka većinom prirodni proizvodi, a uvozili su se ponajviše prerađeni predmeti. Još u Srednjem vijeku u samom Kotoru, glavnoj luci srpske države, veoma se razvilo pomorstvo. Po sudsko-notarskim spisima od 14. v. pa dalje možemo pratiti tu njegovu aktivnost po podacima o gradnji brodova, brodograditeljima, kapetanima, mornarima, vlasnicima brodova, tipovima jedrenjaka, pomorskoj trgovini, krijumčarenju, socijalnoj organizaciji pomoraca, brodograditelja i vlasnika brodova, o pomorskoj školi itd.¹⁶ Tako saznajemo da je na pr. u 15. v. bilo u Kotoru preko 22 broda,¹⁷ a u cijeloj Boki u 17. v. 300 brodova i koncem 18. v. oko 600 jedrenjaka koji su plovili i izvan Sredozemlja sa preko 3.000 pomoraca (kapetana, mornara, brodovlasnika).¹⁸ Ali u drugoj polovici 19. v. parobrodarstvo je istislo jedrenjake i Bokelje prisililo da plovc većinom na tuđim brodovima.¹⁹ Tako Boka bez svojih bijelih jedara gubi svoj tradicionalni pomorski karakter. Starinska su brodogradilišta (u Kotoru i Perastu)²⁰ također nestala, a od današnjih se ono u Bijeloj nalazi na zapadnoj strani zaljeva, na području hercegovačkog govora, dok se u brodogradilištima u Kotoru i Tivtu danas upotrebljava nova industrijska terminologija.

Stoga sam se morao odlučiti za neko mjesto, u kojem se ipak do danas sačuvala što manje načeta starina. I izabrao sam Muo, najstarije ribarsko naselje na istočnoj obali jugozapadno od Kotora, u kojem je bar

¹³ »Etničko srodstvo Bokelja i Crnogoraca«, *Glas SAN* 96, Beograd. 1920, 43–48.

¹⁴ S. Kulišić, »Etnološka ispitivanja u Boki Kotorskoj«, *Spomenik SAN* 103, Beograd 1953, 195.

¹⁵ Vidi članke »Boka Kotorska« u izdanjima Leksikografskog zavoda FNRJ u Zagrebu: *Pomorska enciklopedija* 1, 1954, *Enciklopedija Jugoslavije* 1, 1955, *Enciklopedija Leksikograf. zavoda* 1, 1955.

¹⁶ A. St. Dabinović, *Kotor pod Mletačkom Republikom (1420–1797)*, Zagreb 1934, 122–129. N. Stjepčević i R. Kovijanić, *Godišnjak Pomorskog muzeja u Kotoru*, 1, 2, Kotor 1952, 1953. R. Kovijanić, *ibid.*, 5, 6, 8, 1956, 1957, 1959. A. Milošević, *ibid.* 2, 1955, 45–48. Sl. Mijušković, *ibid.* 6, 1957, 177.

¹⁷ Spominju se tada razni tipovi brodova građeni u Kotoru: *barca, barchosium, brigantina, cuchara, carachia, caravella, cocca, fusta, galeota, grippus, marciliana, scaba, tartana* itd. R. Kovijanić, *Godišnjak* cit. 8, 1959, 35–56. M. Zloković, *ibid.* 73 i d.

¹⁸ N. Luković, *Boka Kotorska*, Cetinje 1951, 27 i d.

¹⁹ Oko 1800. Bokelji svoje jedrenjake počinju prodavati Talijanima, Grcima i Turcima. N. Luković, »Bark Nemirna«, *Godišnjak* cit. 8, 1959, 163.

²⁰ I. Sindik, *Komunalno uređenje Kotara od druge polovine XII do početka XV stoleća*, SAN, Beograd 1950, 64; I. Stjepčević i R. Kovijanić, »O pomorstvu Boke K. sredinom XV v.«, *Godišnjak Pomor. muzeja u Kotoru* 2, 1955, 12–14.

ribarska tradicija još najbolje sačuvana.²¹ Ali to nije mjesto pomoraca i u njemu nema više ni traga brodogradilištu. Danas tu popravlja barke jedan jedini stolar kalafat, ali je zanat naučio u Kotoru, i to od korčulanskih majstora, koji su odavna, još od 16. v., dolazili graditi brodove u Boki.²²

Samo ime *Mūo Mūla* u mjesnom izgovoru, a *Mūo Mūla* u novoštokavskom, nije još jasno odakle potječe. Jamačno ide u red romanskih toponima u Boki, kao što su Plagente, Prčanj, Stoliv, Škaljari, Škrpio, Traste i dr. Sva ta imena pokazuju, da su doseljeni Slaveni tu zatekli starosjedioce Romane, Dalmate, i da su postali dvojezični. Po Vuku toponim *Mūo Mūla* (*Srpski rječnik*, s. v.) i po Maretiću *Mūo Mūla*²³ bio bi isto što i posuđena opća imenica *mūo mūla* 'gat, pristanišni nasip' od talijanskog *mōlo* istog značenja, što je poznolatinsko *m o l u m*, bizantinski *μῶλος*, latinski *m ō l e s* 'gat, nasip'.²⁴ Prema dosadašnjim istraživanjima zna se, da se ime mjesta Muo prvi put spominje u prvoj polovici 14. v., i to u dvojakom obliku: *Mullum* (1326. 1327) četiri puta i *Mulum* (1327–1335) deset puta, uvijek u vezi s kupoprodajom vinograda.²⁵ Sudeći dakle po tim spomenicima najstariji bi oblik imena bio *Mullum*. Sredinom istog 14. v., u Kotorskom statutu zabilježeno je *homines de Mulo*,²⁶ a u starim talijanskim geografskim kartama *Molo*, *Mula* i *Mulla*, na pr. u Coronellijevoj je karti Boke *Molo*,²⁷ i u kartama iz 19. i 20. v. *Mulla*.²⁸ Ali ta etimologija ne odgovara glasovno a ni semantički zbog konfiguracije obale Mula, gdje osim malih mandrača, nema uvala ni luka i prema tome ni gata. Brodovi pristaju uz samu ravnu obalu. Sudeći po starinskim geografskim kartama nije tu ni ranije bilo neke luke. A glasovno ne odgovara jer ima kratko *ū* i jer mjesni naziv za 'gat' ima drugi glasovni oblik i drugi rod: *mūlđ* i srednjeg je roda.²⁹

²¹ I. Sndik, o. c., 64–65.

²² R. Kovijanović, »O brodograditelju Mišuliću«, *Godišnjak* cit., 4, 1956, 171–74.

²³ ARJ VII, 1911–16, s. v., gdje je označen akcentat po dubrovačkom izgovoru *Mūo Mūla*, dok za onaj Vukov naglasak kaže da »će biti po bokokotorskom narječju«. Tu se za *muo* 'gat' navode potvrde samo iz 19. v., dok je tu riječ već M. Držić upotrebio, v. *Djela M. Držića*, JAZU, Zagreb 1930², 398.

²⁴ Accademia d'Italia, *Dizionario di Marina*, Roma 1937, s. v.; A. Prati, *Vocabolario etimologico italiano*, Milano 1951; s. v.; Battisti-Alessio, *Dizionario etimol. italiano*, IV, Firenze 1954, s. v.

²⁵ Nikad u nominativu već samo *in Mullo, de Mulo*, *Kotorski spomenici*, Prva knjiga kotorskih notara od 1326–1335, uredio A. Mayer, Zagreb, JAZU 1951, v. tu i »Index nominum propriorum« i rekonstruiranu geografsku kartu.

²⁶ *Statuta et Leges Civitatis Cathari*, Venetiis 1616, cap. 111. Konzultirao sam primjerak u knjižnici JAZU.

²⁷ I. Sndik, »Koronellijeva karta Boke Kotorske«, *Glasnik Geografskog društva*, 13, Beograd 1927, 92.

²⁸ ARJ s. v. *muo* primjer iz A. Mašek, *Repertorio delle località del regno di Dalmazia*, Zara 1872, 237. *Enciclopedia Italiana* 9, Roma 1931, 473 na geografskoj karti *Mulla*, a isto tako i u Touring Club Italiano, *Dalmazia*, Milano 1942, 224, i na karti.

²⁹ M. Rešetar, *Der itokavische Dialekt*, Wien 1907, 254. V. Tomanović, »O topografskim imenima Boke Kotorske«, *Spomenik SAN* 103, cit. 47, nastoji objasniti porijeklo ovog toponima.

Tako u samom mjestu nazivlju male nezidane nasipe, koji štite mandrače. – Jednako ne će biti u vezi ni s mjesnim imenom nazivi nekih riba: *mûlo* n., *môlo* m. (v. dalje u Upitniku br. 529, 622), od mletačkog *molo* 'oslić' lat. *mullus* 'trlja', grčki *μούλλος*.³⁰ Po drugom bi objašnjenju taj toponim bio refleks latinskog *mōla* 'mlinski kamen',³¹ starotalijanski *mōla* istog značenja,³² s običnim prijelazom *o > u* u našim romanskim posuđenicama. To tumačenje pretpostavlja, da je u tom mjestu morao biti nekakav mlin, po kojem bi ono dobilo to ime, ali o tome nema potvrde, a s druge strane ostavlja neobjašnjenu promjenu ženskog roda latinske imenice u muški rod našeg toponima. Najmanje su osnovana dalja dva tumačenja. Po jednom bi Muo dobio ime stoga, što su se tu smještala kotorska vanbračna djeca,³³ ali na Mulu se za vanbračno muško dijete kaže drukčije: *mûlo* *mûla* i riječ je srednjega roda.³⁴ Po drugom bi od ta dva tumačenja *Muo* potjecao od imena prvih naseljenika toga mjesta, koji bi bili došli iz hercegovačkog sela *Mûlji* (Gatačko polje),³⁵ za što nema potvrde; osim toga to nije moguće i stoga, što se u Mulu govori staroštokavskim, a u Muljima novoštokavskim narječjem. Prema tome, koji je uistinu etimon tog romanskog toponima, moći će se odrediti tek pošto se u starim spomenicima i geografskim kartama ustanove njegovi najstariji prelazni oblici. Ima i drugdje na našim obalama sličnih toponima, također neobjašnjenog porijekla, na pr. *Mulo* hrid sa svjetionikom pred ulazom u veliku luku šibenske Rogoznice³⁶ i uvala *Mul* na otoku Ugljanu.³⁷

Sudeći dakle po samom imenu naselja, prvo je stanovništvo Mula bilo romanskog porijekla, ali, kako Konstantin Porfirogenet polovicom 10. v. ne spominje romanskih naselja na obalama Boke, vjerojatno je da su se Slaveni u naselili još ranije.³⁸

Vidjeli smo, da se Muo prvi put spominje u 14. v. kao seosko naselje isto kao i u kasnijim spisima za vrijeme mletačke vladavine.³⁹ Kao većina danas primorskih naselja u Boki i Muo je nekoć bio na uzvisini, dalje od mora radi sigurnosti od gusara, gdje se još i danas nalaze ostaci starinskih kuća, crkve sv. Kuzme i Damjana iz 13. v. i staro groblje.

³⁰ Battisti-Alessio, o. c., 4, s. v. *môlo*, *mullo*. Ernout-Meillet, *Dictionnaire étymologique de la langue latine*, II, Paris 1951³, 744.

³¹ P. Skok, *Dolazak Slovena na Mediteran*, Split 1934, 197.

³² W. Meyer-Lübke, *Romanisches etymologisches Wörterbuch*, Heidelberg 1935⁵, 5641. Battisti-Alessio, o. c., s. v.

³³ S. Nakićenović, »Boka, Antropogeografska studija«, *Srpski etnografski zbornik* 20, Naselja srpskih zemalja 9, SAN, Beograd 1913, 401.

³⁴ V. Tomanović, a. c., 47.

³⁵ S. Nakićević, a. c., 401.

³⁶ P. Skok, *Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima*, I, Zagreb 1950, 159. Savezni zavod za statistiku i evidenciju, *Imenik naseljenih mjesta u FNRJ*, Beograd 1951, 396. *Pomorska enciklopedija* 5, cit., 381.

³⁷ Touring Club Italiano, *Dalmazia*, cit., 132.

³⁸ P. Skok, o. c., 197.

³⁹ D. Zečević, »Prilog proučavanju ribolova u Mulu«, *Glasnik Geografskog instituta SAN II-III*, Beograd 1957, 545.

Tek kasnije, ali prije druge polovice 17. v., i to je gornje naselje postalo obalno: na geografskoj karti Coronellija (1689) Muo je označen kao obalno naselje s dvadesetak kuća.⁴⁰

Čini se, da na Mulu nema više starosjedilaca. Današnji su se njegovi stanovnici tu doselili u 18. v., za mletačke vladavine, iz Crne Gore i ostale Boke, kada je Boka zbog svog privrednog procvata privlačila ljude iz pasivnog zaleđa.⁴¹ Na početku 20. v. S. Nakićenović navodi poimenično porijeklo muljanskih obitelji: 10 plemena iz Crne Gore, jedno iz Hercegovine i ostale iz Boke.⁴² Danas još u mjestu žive ovi potomci tih porodica koje Nakićević spominje: iz Crne Gore Jankovići, Jovanovići, Marovići, Ramadanovići, Sabljići, Simovići, Vukašinovići,⁴³ iz Hercegovine Radulovići, a iz same Boke Dončići, Jančići,⁴⁴ Lakovići, Lukovići, Petovići, Petrovići.

Otkad su se Muljani preselili na obalu, bave se više ribarstvom negoli zemljoradnjom i stočarstvom.⁴⁵ Ali su oni ipak ostali vjerni svojim starinskim običajima, koje prenose na more, na pr. blagoslov baština radi plodnosti polja na Duhove, nazvane *Rūsalsje* po novogrčkom *ρουσαλία*, i taj običaj prenose na ribarske mreže, barke i more.⁴⁶ I po nekim drugim običajima, koji su se tu sačuvali bolje nego u nekim drugim mjestima Boke, na pr. spomenuta tradicija endogamije, kao i po nekim osobinama u njegovu govoru vidi se, da je Muo konzervativno naselje. Pred 60 godina M. Rešetar opazio je tu na pr. ovakve glasovne promjene: *levorika* 'lovòrika', nekontrahirani oblici participa kao *ubòd*, osobite kontrakcije kao *čèk* 'čovjek', zatvoren izgovor dugog *a* i dugog *o* gotovo kao *oa* i *uo*, slično kao i u nekim čakavskim dijalektima,⁴⁷ a pred par godina Pavle Ivčić čuo je također diftongaciju *a > ua* (*stvári* 'stari'), refleks *ä* kratkog poluglasa, izgovor *ä* kratkog *ä* (*bäbä* 'baba') te zaključuje, da muljanski dijalekat ima sistem od pet vokala.⁴⁸ Kako se pri ovom sakupljanju građe za spomenuti atlas u prvom redu vodilo računa o sredozemnim izoleksama, u drugoj će prilici biti govora o fonetskim i fonološkim opažanjima.

Današnje se naselje Mula sastoji od dva niza kuća, od gornjeg na brijegu sa starinskim, prizemnim, danas većinom napuštenim kućama, i donjeg niza uz obalu s novijim kućama na kat, tako da to zapravo »nije ni selo ni grad«. Sredinom 19. v., kad jedrenjače počinju zamje-

⁴⁰ I. Sindik, »Koroneljeva karta...«, cit., 92.

⁴¹ D. Zečević, *a. c.*, 547.

⁴² *A. c.*, 277.

⁴³ Pred desetak godina umro je posljednji potomak Stijepo, muljaški katolički župnik.

⁴⁴ Pred nekoliko godina umro je posljednji njihov odvjetak, jedna starica.

⁴⁵ O tim naseljima v. I. Sindik, *Komunalno uređenje...*, cit., 18-26, 36-41, i S. Nakićenović, *a. c.*

⁴⁶ Š. Kulišić, *a. c.*, 210.

⁴⁷ M. Rešetar, *Die serbokroat. Betonung*, cit., 35, i *Der štokav. Dialekt*, cit., 102-104, 110, 112.

⁴⁸ *Die serbokroat. Dialekte*, cit., 208, 219.

njivati parobrodi, malo pomalo mjesto useljavanja opaža se iseljavanje stanovništva u vezi s opadanjem pomorskog saobraćaja i trgovine, ranije glavnih izvora za život i blagostanje.⁴⁹ U Mulu je 1797. zabilježeno 820 stanovnika, na početku 20. v. 709 (588 katolika i 111 pravoslavnih),⁵⁰ 1921. svega 584, 1931. g. 580, 1948. g. 725, 1953. g. 659,⁵¹ koliko ih je po prilici i danas. Vuk Karadžić (*l. c.*) označio je u svoje vrijeme Muo kao »ein Stadtviertel in Kattaro« (gradska četvrt Kotora) jamačno stoga, što je preko obližnjeg naselja Škaljara već onda bio gotovo sastavljen s Kotorom i što je onda pripadao istoj općini. God. 1895. osnovana je tu tvornica za konzerviranje ribe, koja je u Prvom svjetskom ratu izgorjela. Ima u mjestu osnovna škola, osnovana 1845. To je katolička župa s malim brojem pravoslavnih obitelji.

Prema tome Muo je prigradsko naselje, u kojem se osobito zbog blizine tržišta u Kotoru razvilo ribarstvo. Danas tu živi oko dvadesetak ribara, od kojih je polovica u ribarskoj zadruzi, osnovanoj 1907. Imaju ukupno tucet mreža, i to dvije palandare, 6 svječarica, jedan šabakun, 4 male mreže potegače. Nabavljaju ih gotove izvana (iz Splita ili Zadra), a samo ih krpe mještani. U mjestu je danas nekih 14 čamaca, od kojih je 8 gaeta, 5 guca i jedna pasara. Čamce također kupuju izvan Boke (najviše na Korčuli), dok ih popravljaju u mjestu ili drugdje u Boki. Muljanski ribari ribaju u svim lovištima Kotorskog zaljeva, a i u ostaloj Boki, i to ponajviše plavu ribu, od koje se najveći dio prerađuje u tvornici za konzerviranje ribe u Bijeloj (u Tivatskom zaljevu). God. 1910. uredili su uzgajalište dagnji, ali je Prvi svjetski rat spriječio da se razvije.

Između mjesnih ribara izabrao sam kao glavnog ispitanika Antuna Marovića, koji se tu rodio 1889. od oca Krsta, ribara Muljanina, i majke Stane Barić, Muljanke. Osnovnu je školu pohodio u mjestu. Razumije talijanski jezik (mletački dijalekat), ali ga ne govori. Izbivao je iz mjesta samo za vrijeme vojne službe u Prvom svjetskom ratu. Oženjen je Muljankom. Po zanimanju je ribar i brodar. Ima svoju barku i ribarski alat. Pri ovoj anketi bili su mi pri ruci i radi kontrole: pomorski kapetan Antun Botrić, kapetan b. b. Ivo Ivanović, ribar Ljubo Pašković, župnik Nikola Praela i studentica Gracijela Simović. Zahvaljujem svima spomenutima, a i obitelji Ivanovića, koja mi je omogućila ispitivanja također u Dobroti i Orahovcu. Konzultirao sam naknadno diplomsku radnju Gracijele Simović »Romanski elementi u govoru Mula i Prčanja« (1960, rukopis u Romanskom seminaru Sveučilišta u Zagrebu).

Uz pomoć Zagrebačkog sveučilišta boravio sam u Boki augusta mjeseca 1959. zajedno s asistentom Franom Čale, koji je imao zadaću da osobito pazi na akcentuaciju i duljine. Osim u Kotoru i Mulu ispitao

⁴⁹ B. Ž. Milojević, »Boka Kotorska«, *Zbornik radova SAN* 27, Geografski institut 5, Beograd 1953, 38, 40, 43.

⁵⁰ D. Zечевић, *a. c.*, 548.

⁵¹ *Pomorska enciklopedija*, cit., 5, 1958, 382.

sam prilike i u Dobroti, Orahovcu i Prčanju, te sam iz spomenutih razloga smatrao, da je za ovu anketu od svih mjesta u Boki najpodesniji Muo.

Ovdje se iznose rezultati ankete u Mulu, a ta će grada biti predmet komparativnog izučavanja u vezi s analognom gradom sabranom za ovaj atlas u ostalim mjestima našeg primorja, a i druge obale Jadrana i cijelog Sredozemlja.

U ovom popisu brojevi ispred pojedinih riječi odgovaraju numeraciji u upitniku za isti atlas (»Questionario dell'Atlante Linguistico Mediterraneo«, u *Bollettino dell'ALM*, 1, Venezia 1959, 23–109, koji je preštampan i posebno u dvije knjižice). Neki su brojevi preskočeni, jer na neka pitanja nijesam mogao dobiti odgovora, a desetak je odgovora dodano:⁵² na ukupno 834 pitanja dobio sam oko 610 odgovora sa više od 750 naziva.

Bar za prvu orijentaciju bit će od interesa približni statistički pregled ove grade s obzirom na njeno porijeklo. Od ukupno nekih 750 riječi sabranih u Mulu, oko 300 ili 40% slavenskog je porijekla, a ostale su tuđice i većinom potječu od grčkog i latinskog leksika, osobito preko dalmatskog i mletačkog. U pojedinim pak odjelima ovog upitnika varira omjer između naših i stranih riječi približno ovako:

I.–V. odio (More, navigacija itd.), od 240 riječi preko polovice slavenskog je porijekla – preko 50%.

VI. odio (Brodovi), od 150 riječi oko 35 slavenskog je porijekla – preko 23%.

VII. odio (Život na brodu), od 70 riječi oko 25 slavenskog je porijekla – preko 35%.

VIII. odio (Trgovina), od 30 riječi oko 5 slavenskog je porijekla – preko 16%.

IX. odio (Ribanje), od 90 riječi oko 35 slavenskog je porijekla – preko 38%.

X. odio (Fauna), od 180 riječi oko 80 slavenskog je porijekla – preko 44%.

XI. odio (Flora), od 15. riječi oko 3 slavenskog je porijekla – preko 20%.

Slični su brojevani odnosi između domaćih i stranih elemenata također i u ostalim jezicima na obalama Mediterana. Općenita je pojava, da svi oni, osim mediteranskih supstrata, imaju mnogo kasnije posuđenog jezičnog blaga, osobito u vezi s morem. I navedeni postotak tih stranih riječi u nas nije veći od onoga u spomenutim jezicima. Prema tome gornji podaci još jednom potvrđuju sposobnost našeg življa na Jadranu da asimilira tuđa pomorska iskustva i ne zaostane u međunarodnom

⁵² Pod brojevima 399, 407, 408, 417, 428, 475, 479, 489, 494, 500, 530, 550, 559, 718 i dr.

takmičenju, a da pritom ne napusti vlastiti način izražavanja i strukturu svoga jezika. On je svoje narodno jezično blago znao zgodno primijeniti također i na potrebe života na moru. Među tim našim riječima ima interesantnih i originalnih asocijacija misli i slikovitih izraza, koji su uvjetovani specifično domaćim prilikama.

Upitnik

Opći podaci	br.	1- 6
I. More	br.	7- 29
II. Geomorfologija	br.	30- 60
III. Meteorologija	br.	61-113
IV. Zvijezde	br.	114-141
V. Navigacija i manovre	br.	142-206
VI. Brodovi	br.	207-375
a) tipovi		207-211
b) dijelovi		212-242
c) konstrukcija		243-270
d) oprema		271-313
e) veslo		314-324
f) jarboli i jedra		325-363
g) konopi		364-375
VII. Život na brodu	br.	376-417
VIII. Trgovina	br.	418-435
IX. Ribanje	br.	436-500
a) vrste		436-449
b) oruđe		450-473
c) mreže		474-500
X. Fauna	br.	501-786
a) ribe		501-691
b) kitovi		692-695
c) perajari		696
d) gmizavci		697
e) mekušci		698-744
f) ljuskari		746-767
g) bodljari i dupljari		768-778
h) morske ptice		779-786
XI. Flora	br.	787-806
a) morska		787-788
b) kopnena		791-806
Indeksi		

OPĆI PODACI

1. *Mūo Mūla*.
2. *Mūljanin*, pl. *Mūljāni*; *Mūljanica*, pl. *Mūljānice*.
3. *Mūljāni Gāvice*, nadimak mještana, jer obično hvataju sitnu ribu (gavice).
4. nadimci susjedâ: *Kotōrāni Karampāne*, *Bōpe* 'Prčanjani', *Mēdo*, pl. *Mēdi* 'Stoliviljani', *Žābāri* 'Tivčani', *Blitvāri* 'Lastovljani', *Sotolumbrēla* 'Dobročani', *Sotokūco* 'Peraštani'.
5. ime mora pred nama: *Konō* (*Kotōrski*), gen. *Konālā*.

I. More

7. *mōre*.
8. *otvōrenō mōre*.
9. *mōre je mīrnō*.
10. *rontāli* m. pl. 'uzburkano more'.
11. *mītva morīna*, *mītvo mōre*.
12. *dubōkō mōre*.
13. *plītko mōre*, *pličīna*, *bašūra*.
16. *ājmo nis krāj* 'hajdemo uz obalu'.
17. *kurēnat* kurēnta 'struja': a) *vodā gōrnjā* 'struja od Kotora', b) *vodā dōnjā* 'od Veriga', c) *kurēnti učīnū ligāc* 'vrtlog'.
19. *morskā pjēna*.
20. *plīma*.
21. *sūša*, o(d) *vodē* 'oseka'.
22. *marēta* 'val'.
27. *stīga*, *stigajūca* 'odbijanje valova od obale'.
28. *marēte lūpāju o krāju* 'valovi udaraju o obalu'.
29. *ardūra* 'fosforescencija'; *īmā ardūrē kao ognjā*.

II. Geomorfologija

30. *krāj* krāja 'obala, kopno'.
31. *rīva* 'obala'.
32. *skāleža* 'strma obala'.
34. *spjāža* 'plaža, žalo'.
35. *pōrat* pōrta 'luka'; *mandrāc* 'sklonište za barke'.
36. *vāla* 'uvala'.
37. *vāla* 'zaljev'.
38. *kōlaf kōlfa* 'otvoreno more'.
41. *konāo konāiā* m. 'kanal'.
42. *vrātlō* n. 'tjesnac'.
45. *pontin -inā* 'rt'.
46. *škōlj* škōlja 'otok'.
47. *škrip* *škripā* 'greben'.

49. *gròta* 'hrid'.
50. *sèka* 'greben'.
51. *pličina*, *bašúra*.
53. *mòčvāre*.
54. *Solila* n. pl. toponim 'solana'.
58. *pijesāk* (-*èskā*) *iz mora*, *sabjōn* -*ōnā*.
59. *būbūlj*, *bubūljāk* -*ūljkā* pl. *bubūljki* 'oblutak'; *prporèla* 'šupalj kamen' (na obali ili u moru).
60. *bānak* *bānka* 'prud', *od fānga*, *od pijeskū*, *brijēg* -*ēgā*.

III. Meteorologija

61. *vjētar* *vjētra*.
62. *tramuntāna* 'sjevernjak'.
63. *grēgo levānt* 'sjeveroistočnjak'.
64. *levānat* *levānta* 'istočnjak'.
65. *šilōk* 'jugoistočnjak'; *gnjilō brījēme*.
66. *ōštro* n., *ōštrijāo* -*jālā* m. 'južnjak', *ōštrijelna* 'jak južnjak'.
67. *lebīc*, *grbīn* *grbīnā* 'jugozapadnjak', *lebičāda* -*ādē* 'jak jugozapadnjak', *svē dīm křvāvi o(d) lebičādē*.
68. *pulēnat* -*ēnta* 'zapadnjak', *pulentāda*.
69. *maestrāl* -*ālā* 'sjeverozapadnjak'.
70. *vjētar u prōvu* 'vjetar u pramac'.
71. *vjētar prolivā* 'jedro ne hvata vjetar'.
72. *vjētar u krmū*.
73. *fisi vjētar* 'stalan vjetar'.
74. *vjētar na rēfule* ili *na skōse* 'na mahove'; *refulizā*, *refulizālo je*.
75. *pūvā vjētar*; *u montānje* ('u brdima') *stojī būka od vjētra*.
76. *freškājē vjētar* 'jača vjetar'.
77. *sād je prikālālo* 'stišalo je'.
78. *prēkīnuo* (ili *fermāo*) *je vjētar* 'prestao je'.
80. *bāva s krāja* 'povjetarac s kopna'.
81. *bāva* 'povjetarac', *bāvica* demin.
82. *rēfuo rēfula* 'udar vjetra'; *refulizāt*.
83. *zāpārīna*, *gnjilō brījēme*.
85. *lampā* 'sijeva', *zalāmpālo je* 'sijevnulo je'.
86. *strijelā* 'munja'; *strijelā te pogodīla!* 'grom te ubio'.
87. *grōm* *grōmā*; *grōm te ubīo*.
88. *grmī*; *grmljāvina*.
89. *dāžd* *daždā*, *kiša*.
90. *daždī*.
92. *roši*, *porosīva*.
93. *pljūsāk* *pljūska*.
94. *vjētar se polōjīo* 'trajat će kiša'.
96. *vēdro je kao cklō*, *izvedrīlo se*, *razvedrīlo se*, *raščarālo se*.
97. *ōblāčno je kao štīca* 'kao daska'.

98. *oblāk* -aka; *oblāči se, naoblāčilo se*.
 99. *maglā, maglūština*.
 101. *kalig* -igā, *fūško je* 'maglovito je'.
 102. *fortūnā vjētra, fortunāo* -ālā 'oluja'.
 103. *idem*.
 104. *idem*.
 105. *ragān ragānā (vjētra)* 'vihor'.
 106. *pīrja* (zapravo 'lijevak') 'ciklon'.
 107. *šijūn šijūnā, trōmba marīna* 'morska pijavica'.
 108. *brjēpo je brjēme*.
 109. *slābo je brjēme*.
 110. *bunāca kao ūlje* 'tišina na moru'.
 111. *dūgā dūgē, pl. dūgē*.
 113. predviđanje vremena: *sūnce je u špōrko, sprēmā se slābo brjēme; krēši lūna, krēši būra; kōlo oko mjēsēca, bŕzo će slābo brjēme*.

IV. Zvijezde

114. *dzorā dzorē, ū dzoru*.
 115. *orūo orulā m.* 'sumrak (u zoru i u večer)'; *de ste bilī orūlom?*
 116. *sūnce izlāzi; pōčēlo otvārāt; otvorilo je više Ljūtē*.
 118. *sūnce je visōkd, sūnce je na pēču nēba*.
 119. *sā(d) će sūnce zāc; zāšlo je sūnce*.
 120. *zālāz sūnca; na zālāz sūnca*.
 121. *mlādi mjēsēc, mijēnā*.
 122. *prvī kvārāt*.
 123. *pō mjēsēca*.
 124. *pūni mjēsec, tōndo n.*
 127. *mjēsecina*.
 128. *zvijēzdā, po zvijēzdāma*.
 129. *Tramuntāna* 'Sjevernica'.
 130. *Danīca*.
 133. *Ulāšiči*.
 133a. *Orālice f. pl.* 'tri velike zvijezde u Orionu'.⁵³
 134. *Kūmōvska slāma*.
 135. *(zvijēzdā) repātica*.
 136. *prōlila se zvijēzdā* 'meteor'.
 137. *kōlo oko mjēsēca*.
 139. *ljēto*.
 141. *zimā*.

⁵³ Cfr. *ralica* u ARJ, bugarski *ралица* 'Veliki Medvjed', rumunjski *rălița, rărița* 'Sirius'.

U. Navigacija i manovre

142. *onī mornār navigā odāvna 'plovi'.*
143. *jēdrit.*
144. *ukrcāmo se nā brōd; imbarkāt se.*
145. *kā čemo ukrcāt vrēče?*
146. *sūtra čemo pārtit ili partivāt 'otputovati'.*
147. *salpā(j) ānkoru ili šidro 'diži sidro', sarpā(j).*
148. *burdižāt.*
150. *vōda gōrnjā čērā brōd trēsō 'struja zanosi brod'.*
151. *usīdrit se, svrgāt se, presvrgāt se.*
152. *akoštāmo se pri krāju 'pristanimo uz obalu'.*
154. *mōžemo li akoštāt? 'pristati'.*
155. *armižāli smo bārku 'privezali smo čamac'.*
156. *đē čemo iskrčāt?*
157. *fakinī ('nosāci') iskrčāju rōbu ili kōle.*
158. *nasūkāli smo se.*
161. *kakō guvernās? 'kako kormanis', kakō si guvernāo?*
162. *znās li manōvrāt bārkom? 'ravnati'.*
163. *manōvra.*
165. *bārka je potonūla.*
166. *zbrīšāt ili frankāt pūntu 'zaobići rt'.*
167. *brōd se inkrištāo u grōte 'nasio je na hridi'.*
168. *orcāt, orcāvāt 'prihvatiti (jedreći)'.*
169. *podāt 'iskrmiti (jedreći)', podāvāt.*
170. *vōlta! 'skreni (brod)'.*
171. *bārka se cūljā ili fikā 'uzdužno'.*
173. *bārka se cūljā per trēsō 'poprijeko'.*
175. *bārka se zbandāla 'nagnula se na stranu'.*
177. *kapetān -ānā.*
178. *patrūn -ūnā 'vlasnik broda'.*
179. *nostrōmo 'zapovjednik palube'.*
180. *mornār -ārā.*
181. *pomōrac -ōrca.*
182. *māli (od brōdā) 'mornarski početnik'.*
183. *družinā (od brōdā).*
184. *pīlōt.*
187. *rōta 'ruta (broda)'.*
188. *remūcāt 'tegliti'.*
189. *prevōžīt.*
192. *plutajući znakovi: znāk; gavitēo -ēla (za barku), lēva lēvē (za mrežu); pēča pēčē (grančica za oznaku poste).*
193. *bōva 'plutača'.*
195. *ferāo -ālā 'svjctionik'.*
196. *lantērna 'svjctionik'.*
197. *mūlō n. 'gat'.*

198. *điga* 'lukobran'.
 199. *pōnat pōnta m.* 'most'.
 202. *mīlja*.
 204. *kvarantīna, kontumācio n.* 'karantena'.
 205. *smūtilo me (mōre), tūži mi se*.
 206. *pānuo je ū more i udāvio se*.

UI. Brodovi

a) Tipovi

207. čamci: *bārka, batelīna* (plosno dno), *pāsara* (četverouglasta krma), *gūc* (jednak pramac i krma), *gađta* (preko 6 m duga), *leūt* (kao gaeta, zatvoren bukaportom).
 208. jedrenjače: *bracēra* (1 jarbol), *trabākula* (2 jarbola), *brīk* (pramac na kljun), *škūna* (krma četverouglasta), *lōger* (2 jarbola), *kūter*.
 209. *brōd peškā toliko 'gazi'*.
 210. *maūna*.
 211. *cātara* 'splav'.

b) Dijelovi

212. *prōva* 'pramac'.
 213. *krmā* krmē.
 215. *kvādra krmā* 'četverouglasta'.
 216. *karōc o(d) krmē* 'krmena statva'.
 217. *karōc (od) prōve* 'pramčana statva'.
 218. *kolūmba* 'kilj, kobilica'.
 220. *kōntra -āšta* 'protustatva'.
 221. *podūnjica* 'donji dio korbe'.
 222. *kōrba, rebrō; korbān, -ānā* 'sva rebra'.
 224. *madijēr -ērā* 'oplata'.
 225. *škūfa na levajc* 'pomični poklopac'.
 228. *murāda* 'ograda oko palube'.
 229. *bānak* bānka, pl. bān; *palmēt* 'poprečna daska za sjedanje'.
 230. *bokapōrta* 'grotlo'.
 231. *bānda, kaobānda* 'bok broda, barke'.
 232. *kuvijērtā* 'paluba'.
 233. *parapēt* 'oplata ograde'.
 234. *brunāli* 'izljevnice'.
 235. *pajūo pajūlā* 'podnica'.
 237. *štīva* 'tovarni prostor'.
 239. *rūpa* (za čep na dnu barke).
 240. *čāp* 'čep'.

c) Konstrukcija

243. *škvēr -ērā* 'brodogradilište'.
 245. *tiradūr -ūrā* 'navoz'.
 247. *vāži* 'sanjke za porinuće lađe'.
 248. *porīnut bārku*.
 250. *bārka vodnī, činī vōdu, izbišāla je, rasūsena je*.
 251. *valjā je potopīt da se stanjā ili da se stīsne*.
 252. *kalafatāt, kalafatāvāt* 'šuperiti'.
 253. *kalafāt -ātā* 'šuper'.
 255. *katrām*.
 256. *katramāt*.
 257. *pēgula* 'smola, paklina'.
 258. *pēgulāt* 'osmoliti'.
 259. *skūmbuo -ula* 'kist za smoljenje'.
 260. *stūpa*.
 261. *glījētō* 'dlijeto'.
 262. *macōla* 'drven čekić'.
 263. *raškēta* 'strugač'.
 264. *karināt* 'popravljati dno lađe'.
 266. *potēc* ('istegnuti') *bārku na krāj, stāvīt bārku na tiradūr*.
 267. *čāo čāvla, brōkva, brōkva gargarižānā* 'galvanizirana'.
 268. *špica* 'kolčić'.
 269. *vīda* 'zavrtanj'.
 270. *ārgan, vīnč* 'vitao'.

d) Oprema

272. *ārmali smo brōd* 'opremili smo ga'; *brōd na dezārmu* 'u raspremi'.
 273. *sidro, ānkora, svrgādina*.
 274. *anō anēla* 'karika (na sidru)'.
 275. *pāta* 'nokat (na sidru)'.
 280. *svrgā(j) ānkoru* 'baci sidro'.
 281. *salpā(j) ānkoru* 'diži sidro', *sarpā(j)*.
 282. *ānkora* *ōrē* 'sidro se pomiče po dnu', *ōrēmo, poorāli smo* 'pomakli smo se'.
 283. *kolpomōrto m.* 'težak predmet za sidrenje'.
 284. *rampīn* 'kuka'.
 285. *gānač* *gānča, gančin* -inā 'kuka'.
 286. *vīnč* 'vitao'.
 287. *parānag -ānga* 'koloturnik'.
 288. *grūe* *grūā* f. pl. 'dizalice'.
 289. *temūn* 'kormilo'.
 291. *brtuvēla* 'osnac kormila'.
 292. *maškulič* 'osnac kormila'.
 293. *fēmene* 'očnice kormila'.
 294. *vrgōla* 'ruda kormila'.

295. *škàram* škârma; *pàoc* 'palac (za veslo)'.
 296. *maškèt* 'viljuška, rašlja (za veslo)'.
 298. *gavitèo* -èla 'plovak (za sidro, mrežu).
 299. *bucèl* 'kolut, žaba' (koloturnika).
 300. *bujò* bujalä 'vjedro'.
 301. *mètla*.
 302. *bruškin* -inä 'četka za pod'.
 303. *fregät*, *ofregät* 'ribati (pod)'.
 304. *büsula*.
 305. *skandälj* 'dubinomjer'.
 306. *skandäljät* 'mjeriti dubinu (mora)'.
 307. *pažèt* 'bokobran'.
 308. *kadèna* 'lanac'.
 309. *bite bitä* f. pl. 'bitve' (dva stupića); *mânkuo* -ula 'jedan stupić'.
 310. *ferò ferälä*, *ferào ferälä* 'brodski fenjer'.
 311. *bandijèra* 'zastava'.
 312. *sövrnja* 'balast (u brodu)'.

e) Veslo

314. *vèslo*.
 315. *rücèlj* 'ručka (vesla)'.
 316. *međuwòde* n. 'dio vesla od štropa do pale'.
 317. *pälä* pälê.
 318. *pariči* 'par kraćih vesala'.
 319. *nè zna vozit*.
 320. *vozit na güveran* 'jednim veslom po krmi'.
 321. *šijät* 'veslati natrag'.
 322. *vòga* 'zamah veslom'.
 324. *štròp* 'prsten od konopa (za veslo)'.

f) Jarboli i jedra

325. *ârbuli*.
 326. *ârbuo* -ula
 331. *špirün* -ünä, *baštün* -ünä 'kosnik'.
 334. *kontrârbuo* -ula 'najviši dio jarbola'.
 335. *kõfa* 'koš (na jarbolu)'.
 336. *põmuo* -ula 'jabuka (na vršku jarbola)'.
 339. *penüo* -ülä 'križ (na iarbolu)'.
 340. *lantina* 'motka trouglog jedra'.
 341. *pik* 'gornja motka jedra'.
 342. *büm rânde* 'donja motka četverouglog jedra'.
 344. *sârtije* f. pl. 'pripone (jarbola)'.
 346. *jèdra*.
 347. *jèdro*.
 348. *jèdro na lantinu* 'trouglo jedro'.

349. *jědro na rāndu* 'četverouglo jedro'.
 350. *flòk*, pl. *flòki* 'prečka'.
 351. *pòla*, *širīna*, *fījērsa* 'širina tkanine (za jedro)'.
 355. *isā* ili *dīži jědro*.
 356. *rašīrī jědro*.
 358. *skīpi* ili *smotāj jědro*.
 359. *mājnā jědro* 'spusti jedro'.
 360. *jědro prolīva vjētar* 'propušta'; *jědro trēsē* ili *būti*.
 363. *tarcarūo -ulā* 'podveza (za jedro)'.

g) K o n o p i

365. *konòp*, od *trī* ili *čēteri lōmbula* 'kudjeljne žice'.
 366. *gūmina* 'debeo konop'.
 367. *cīma* 'priveza'.
 368. *špāg* *špāgā*; *tūnja* 'vrsta debljeg špaga'; *trāina*.
 369. *mrlīn -inā*, *organēl* 'vrste konopčica'.
 371. *gròp* 'uzao'.
 372. *gāša* 'petlja'.
 373. *muški gròp* 'vrsta uzla'.
 374. *bjombadūra* 'upletka (dvaju konopa)'; *bjombāt* 'uplesti (dva konopa)'.

VIII. Život na brodu

376. *furnō furnjēla* 'prenosna pećca'.
 377. *trpjeljē* f. pl. 'tronožac (za ognjište)'.
 378. *bròka* 'krčag'.
 379. *damižāna* 'pletanka'.
 380. *gamēla* 'zdjela'.
 381. *dubòki pjāt* 'dubok tanjur'.
 382. *škudēla* 'zdjelica, čanak'.
 383. *žāra*.
 384. *sīc* 'vedro'; *kotō kōtlā* 'kotao'.
 385. *ferāo -ālā* 'ručni fenjer'.
 386. *kabīna*.
 387. *kučēta* 'krevet'; *brānda* 'viseći krevet'.
 388. *slāmnīca*.
 390. *provīšta od bròda* 'brodska zaliha': *bakalāj*, *bruštulīn* 'pržionik za kavu', *cūkar* 'šećer', *fremētunīca* ili *žūtā mūkā* ili *mūkā o(d) fremētūnā* 'kukuruzno brašno', *galēte* f. pl. 'mornarski dvopek', *jēcēmēn* ili *pečēni jēcām*, *kāfā*, *kobašīca*, *kaštradīna* 'sušena bravetina', *kolāčī* m. pl. 'prstenast kruh', *krtōla* 'krumpir', *mēso slānō*, *mīlnac* (mlīnca) za *kāfū*, *mūkā* 'brašno', *orž* 'riža', *ostāc ostā* 'ocat', *pancēta* 'svinjska trbušina', *papār* papra, *pāsta* 'tjestenina', *plečē*, *plecīcē*, *poluŕīca* 'jedna strana kastradine', *pršūt*, *rakīja*, *sardēle slāne*, *sīr*, *sō sōli*, *tunōvīna u ūlje*, *ūlje*, *vīnō*, *zēlje glavātō*.

391. *galēte gālētā* f. pl. 'mornarski dvopek'.
 392. *beškōt* 'dvopek', *beškōtāni krāv* 'prepečenac', *fržēla* 'kruh osobitog oblika'.
 393. *pulēnta, kāša o(d) mūkē frementūnōve; frementūnica* 'kukuruzno brašno'.
 394. *rība prīgānā* 'pržena'.
 395. *rība pečēnā*.
 396. *rība na žār* ili *na gradēle* ili *na garbūn*.
 397. *rība (kūvāna) lēšo* ili *na bjānko*.
 398. *rība po mornārsku*.
 399. *rība u marinādu*.
 401. *slānā rība*.
 402. *rība u ūlje*.
 403. *rība osūšenā na đīm*.
 404. *bakalāj, škotofiš* 'bakalar'.
 405. *butārga* 'ikra'; *butarižānā rība* 's ikrom'.
 406. *brudēt* 'riblja umaka'.
 407. *savūr -ūrā* 'rasol'.
 407 a. *kārte od igrānja; brīškula, tresēte* 'igre'.
 408. *bāš pēgula!* 'nesreća'; *ti si sutūka* 'donosiš nesreću'.
 408 a. *pētāk pētāk* 'nesretan dan'.
 408 b. protiv uroka: *ufāti se za lījēvō jājē*.
 408 c. na ribanju ne smije se izgovoriti riječ *kām* 'kamen', zato kažu *petrōvac -ōvca*.
 408 d. noćna morska strašila: *lōrko* 'velik, visok', *furlēto* 'malen, izlazi iz vode sa širokim klobukom'.
 409. *ne kūpam se*.
 410. *nijē me vōlja plīvāt*.
 413. *plīvāt na ūznāk*.
 414. *počivāt nā more* 'ne mičući se'.
 415. *ronīt*.
 416. *skočīt ū more*.
 417. *ženē nōsū drvā nā pleći* ili *na škinu, konjēstar nā glāvu, kotlē ū rūke; ljūdi nōsū ū rūke kašēte pūne rībē*.

VIII. Trgovina

- 417 a. mjere težine: *lītra* oko $\frac{1}{2}$ kg'; *kvārat* kvārta; *stār* stārā 'oko 60 kg'; *kvintāl -ālā; tonelāda*.
 417 b. mjere zapremine: *lībrica* 'oko $\frac{1}{2}$ l'; *lītra; pō lītrē; kvārat* kvārta; *pō kvārta; barīo* barjēla 'oko 60 l'; *mezarōla* 'bačvica' (obično za soljenje ribe) i *bokāra* 'od 1 do 3 l'.
 417 c. mjere duljine: *pās* 'oko 70 cm'; *sēžanj* sēznja; *lākat* lākta, *lātak* lātka; *nōga* 'oko 30 cm' (mjera za veslo, koje obično ima 12-15 noga).

419. *kārag* *kārga* 'tovar'.
 420. *brūto*.
 421. *nēto*.
 424. *pōlica*.
 425. *peškarija* 'ribarnica'.
 426. *sansār -ārā* 'mešetar'; *sansārīt* 'mešetariti'.
 427. *bāla*.
 428. *kōl* 'denjak'.
 428 a. *kantār -ārā*; *bolānča* 'vaga'; *decimār -ārā* 'decimalna vaga';
pījēz pl. *pījēzovi* 'uteg'.
 429. *kontrāt* 'ugovor'.
 430. *kūpīt*, *kupōvāt*.
 431. *prodāt*, *prodāvāt*.
 431 a. *sōlad sōlda* 'novac', *āspri* pl. tant. (»Ima on dosta aspri«).
 432. *magazin -inā*; *kōnoba* 'podrum'.
 433. *dovāna* 'carinarnica'.
 434. *kontrobānat -ānta*.
 435. *kontrobantijēr -ērā* 'krijumčar'.

IX. Ribanje

a) Vrste

436. *ribānje*.
 437. *ribānje u kōnčo* 'u zaljevu'.
 438. *ribānje u kōlāf* 'na otvorenom moru'.
 440. *ribānje s dinamītom*.
 442. *āmo ēā na ribānje* 'hajdemo'.
 443. *lōv lōvā*.
 444. *ribār*.
 445. *đio* (đijēla) *lōvā*; 1/2 zadruzi ili patruunu, a 1/2 družini.
 447. *pōsta* 'određeno mjesto za ribanje'; *vādi se na brūškēt* 'ždreba se tko će na koju postu'.
 449. *kašēta za ribu*; *s krtoličem se vādi iz sakū i stāvļjā u kašēte*.

b) Oruđe

450. *ūdica*.
 451. *brankarēla* 'oštra kvačica na udici'.
 454. *trstika*, *kalamuč*, *kalamār -ārā* 'trska s povrazom'.
 455. *njēcka* 'meka': *bijēla kīpa*, *crljēnā glīstā* (iz gnōja), *čāpra o(d)*
grūja 'koža iz droba', *gāmbor*, *gāvica*, *kōra o(d)* *krūva*, *moskūn*
ūnā 'umjetna muha', *pastēla*, *sardūn -ūnā*.
 456. *abrūm* 'meka što se baca u more da se okupe ribe'; *abrumāt*, *abru-*
māvāt 'bacati abrum'.
 457. *danās riba nē će da ije* ili *da fātā*.

458. *karôla* 'povraz, tunja'; *kozjâča* 'drvo ili pluto na koje se namotava' (u Prčanju *kazâča*).
459. *pêndula* 'povraz koji se vuče za čamcem'; *pendulât* ili *ribat* na *pêndulu*, *pendulâvât*.
460. *þjumbin* -inâ 'olovo na povrazu'.
461. *parangâo*, *parangô* -âlâ 'strukovi'.
462. *kôfica* ili *kôfa* 'koš' ili *kašeta* 'sanduk' o(d) *parangâlâ*.
463. *smršio se* ili *zamršio se* *parangâo*.
464. *valjâ ga razmršit*.
465. *ulignjâra* 'naprava za ribanje glavonožaca'.
468. *ôsti* -ôstî.
469. *ostilj* -iljâ.
472. *brankadêla* 'oštra kvačica na vrhu zupca na ostima'.
473. *vrša*: *balûn* -ûnâ 'okrugla, žičana'; *vršnik* -ikâ 'vrata od vrše'.

c) Mreže

474. *mrêža*.
475. dijelovi mreže: *sâk* 'vreća', *rêča* 'fijersa od mreže', *plûtô*, *vânja* 'konop arman plutom', *lîma* 'donji konop arman olovom', *petrôvci* 'kameni pri limi (mjesto olova)' (sing. *petrôvac* -ôvca), *pintûra* 'najgornji i najdonji dio mreže', *gôše* f. pl. 'dijelovi pri saku s dva klina', *brênak* -ênka, *bragadûra*, *ûza* (desna i lijeva) 'jedan od dva duga konopa kojim se mreža isteže', *pâno* n. 'dio mreže', *prvô pânô* 'prva reća', *kô će kupît pânô?* 'tko će kupiti mrežu?'
477. *kôča*.
479. *trâtka*, *šâbaka*, *šâbakûn* -ûnâ, *mîgavica*.
480. *kôlo* 'motka na dva kraja mreže'.
481. *ričâglo* n. 'neka mala mreža što je jedan čovjek baca'.
482. *svječarîca*, *sardelâna*; *agirâ ribu* 'opkoliti je mrežom pošto se skupi ispod svijetle'; *zakolît* ili *zamecût mrêžu*; *riba u kôrtu* 'opkoljena mrežom'.
486. *palandâra* 'za palamide, tunje i sl.'
488. *þopûnica* 'trostruka mreža' (u Prčanju *þopûn*).
- 490 a. *bukvâra* 'stajačica, za bukve i sl.'; *mrêža od inčêta* 'na doček'.
- 490 b. *gaunâra* 'za gavune'.
491. *mâgla* 'oko u mreže, do 12 cm'; 200 *mâgâlâ* = jedna *rêča*; *čarûn* -ûnâ 'veliko oko, preko 12 cm'.
492. *îgla za mrêžu* ili o(d) *čarûnâ*.
493. *valjâ mâtît trâtku*, *omâtîli smo trâtku*.
494. *badânj* badânja za mašćenje mreže.
- 494 a. *mâst* za mašćenje mreže; pravi se od *kîke* 'borova kora', *vârimo mâst* (u toplu mast umakaju mrežu); ostatak varene krke zovu *urijâta*.
495. *armat mrêžu* 'opremiti je konopom, plutom i olovom'.
496. *ôlovo*; na velikoj mreži *petrôvac* -ôvca, pl. *petrôvci* 'kamen'.

497. *plūtō*.
 498. *mreža se izbūcāla, svā je trātka izbūcāna*.
 499. *trēbā je okr̥pūt, sastāvīt māglama (na krāj)*.
 500. *mājstra 'plovak (za mrežu)' ili senjāl -ālā (od pluta) ili lēva (od dvā kōla) od drva*.
 500 a. *rībat na plutāče (ūkljate); plutāča se sastoji od plūtā, fildēšpānje i ūdice*.

X. Fauna

a) Ribe⁵⁴

501. *rība*, demin. *rībica*.
 503. *plūcā rība* 'plava riba'.
 504. *rība o(d) kāmēna*.
 505. *miškulānca* 'sitnež, razna sitna riba'.
 507. *rība plīvā ili ūdē u mōre ili pōvr mōra*.
 509. *jājā o(d) rībe*.
 510. *butārga 'ikra'; riba butarīžānā 's ikrom'*.
 511. *brēnke brēnākā 'škrge'*.
 512. *rīblji drōb drobā, crijēvā -ēvā n. pl.*
 513. *krilā* (sing. krīlo) 'peraje'.
 514. *rībljā drāča (sa strane), kōst kōsti (u sredini); dračeljāva rība ili pūna drāčā*.
 515. *skrām* f. pl. skrāmi, gen. skrāmi 'ljuska, kreljušt od ribe'.
 516. *sardēla, sārda* (*Clupea pilchardus*); *sardēla mātā* 'veća i deblja sardela, rijetka, slična rengi, s uzdužnom žutom pjegom, nije tako ukusna kao obična sardela'.
 517. *gāvica* 'sitna, mlada sardela'.
 518. *kōbbla* (*Alosa fallax nilotica*).
 519. *ēmbrega 'papalina' (Clupea sprattus)*.
 520. *sarāgla 'velika sardela' (Sardinella aurita)*.
 521. *sardūn -ūnā 'minčun' (Engraulis encrasicolus)*.
 523. *morskā lāstovica '(po)letuša' (Cypserulus Rondoletii)*.
 525. *džingula ili inglūn -ūnā 'iglica', kad je mala 'iglica' (Belone belone)*.
 526. *cipō (cipōla) crnāc crncā 'cipal' (Mugil cephalus)*.
 527. *korūn -ūnā 'cipal balavac' (Mugil capito)*.
 528. *čābra 'javra' (Mugil auratus)*.
 529. *skāvka, mūlo n., prasīca 'cipal skočac' (Mugil saliens)*.
 530. *plaznik -ikā 'cipal putnik' (Mugil chelo)*.
 531. *gaūn (-ūnā), drvenjāk 'gavun' (Atherina hepsetus)*.

⁵⁴ Naknadno sam konzultirao otipkan popis naših imena riba i ljuskara, koja su na terenu sabrali Š. Zupanović i V. Vinja, »Esquisse d'une liste yougoslave des noms de la faune marine établie d'après les matériaux des enquêtes effectuées pour l'Atlas de la faune marine de l'Adriatique yougoslave«, za FAO u Rimu. V. i *Pomorska enciklopedija*, cit. 6, 1960, s. v. riba.

532. *gaün pravíc* 'gavun bataš' (Atherina Boyeri).
 533. *škàram* -arma (Sphyræna sphyræna).
 534. *trìgla o(d) kràja* (Mullus surmuletus).
 535. *trìgla o(d) fānga* ili *prāvā trìgla* (Mullus barbatus).
 536. *kñnja*, demin. *kñnjica* 'kirnja' (Polyprion americanum).
 537. *kèrnja* (Epinephelus guaza).
 538. *kānjāc* kānjcā (Serranus cabrilla).
 540. *vūčič* (Paracentropistis hepatus).
 541. *brancin* -inā ili *lubijō* -jāla 'smudut' (Dicentrarchus labrax).
 542. *kurijō* -jāla 'kurjal' (Umbrina cirrhosa).
 544. *ōmbra* 'krap' (Corvina nigra).
 545. *lampjuga* (Coryphaena hippurus).
 547. *crnjel* -ēlā (Chromis chromis).
 551. *grōzdovac* -ōvca 'drozak' (Labrus turdus).
 552. *vrāna* (Labrus merula).
 553. *lābar* lābra 'lombrak' (Crenilabrus ocellatus), *lābra* f., *labrān* -ūnā.
 554. *lābrica* 'zadjevač' (Crenilabrus mediterraneus).
 555. *lumbrāk* -ākā (Crenilabrus pavo).
 556. *lūstra* 'knez' (Coris julis).
 558. *trāgla* (Maena maena).
 559. *gēra*, demin. *gērica* (Maena smarvis).
 559 a. *grālja*, demin. *grāljica* 'gera oštrulja' (Spicara alcedo).
 560. *sārak* *sārka* (Diplodus sargus).
 561. *špār kamenjāč* (Diplodus vulgaris).
 562. *špār* (Diplodus annularis).
 563. *pīc* (Puntazzo puntazzo).
 564. *kāntor* (Spondyliosoma cantharus).
 565. *zubātac* -āca ili *dentāl* -ālā (Dentex dentex).
 566. *gnjīgla* ili *orāda* 'ovrata' (Sparus auratus).
 567. *pāgar pāgra* (Pagrus pagrus).
 568. *rombūn* -ūnā 'arbun velikoga oka' (Pagellus centrodontus).
 569. *salamūn* -ūnā 'arbun kopilič' (Pagellus acarne).
 570. *mōrmora* 'ovčica' (Pagellus mormyrus).
 571. *arbūn* -ūnā (Pagellus erythrinus).
 572. *āma* 'batoglav' (Pagellus bogaraveo).
 573. *ūkljata* (Oblada melanura).
 574. *sōpa* 'salpa (Boops salpa).
 575. *būkva* (Boops boops).
 576. *škōmbar* -bra 'skuša' (Scomber scomber).
 577. *škōmbrič* 'mlada skuša'.
 578. *lancārda* 'plavica, lokarda' (Scomber colias).
 579. *trūp* (Auxis thazard), »ima turska slova preko škinē«.
 580. *tūn tūnā* (Thunnus thynnus); *tūnovina*.
 583. *lūc* (Euthynnus alletteratus).
 584. *palōmbič* 'polanda' (Sarda sarda).

585. *šarūn* -ūnā 'šnjur' (Trachurus trachurus).
 586. *lica* 'njulā 'lica modrulja' (Lichia glauca).
 587. *lica* *dūplā* (Lichia amia).
 588. *fānfan* (Naucrates ductor).
 589. *filūn* -ūnā (Seriola Dumerilii).
 591. *ūliga* '(morsko) mlijeko crveno' (Aphyia pellucida).
 592. *gūj* ili *gujōē sljepāk* -ākā 'glavoč' (Gobius cobitis).
 593. *gūj o(d) pōnte* 'glavoč' (Gobius niger jazo).
 594. *murandēla* 'glavoč porupnjak' (Gobius paganellus); živi u *murāvi* 'morskoj travi'.
 595. *lāstovica* (Trigloporus lastoviza).
 596. *kōkōt* -ota (Aspitrigla cuculus).
 597. *kōkōt vėliki* (Tigla lyra).
 599. *lučėrna* 'kokot (balavica)' (Trigla lucerna).
 603. *lāstovica* 'kokot krilaš' (Dactylopterus volitans).
 604. *škrpina* lōgrnja (Helicolenus dactylopterus).
 605. *škrpina* (Scorpaena scrofa).
 606. *škrpina* 'škrpun' (Scorpaena porcus).
 607. *svėti Pėtar svėtōga Pėtra* 'kovač' (Zeus faber).
 608. *sūkmeni švōlj* '(list) rumbac' (Psetta maxima).
 609. *švōlj* 'list' (Scophtalmus rhombus).
 610. *švōlj o(d) fānga* 'list' (Bothus podas).
 614. *pāsara* 'iverak' (Pleuronectes flesus).
 615. *švōlj* ili *pizāin pokrivāč* 'list' (Solea vulgaris).
 622. *mōlo m.* 'oslić' (Merluccius merluccius).
 625. *tabina* ili *morskā kōkōš* (Phycis phycis).
 627. *mačkūlja* ili *rogātica* 'slingura' (Blennius ocellaris).
 628. *mačkūlja* ili *bābica* (Blennius gattorugine).
 629. *dragāna škūrā* 'pauk crni' (Trachinus araneus).
 630. *dragāna bījēlā* 'pauk bijeli' (Trachinus draco).
 632. *dragāna žūtā* 'pauk žutac' (Trachinus vipera).
 633. *gančina* 'bežmek' (Uranoscopus scaber).
 634. *grdobā* 'grdobina' (Lophius piscatorius).
 635. *grdobā o(d) fānga* 'grdobina od purića' (Lophius budegassa).
 636. *džōglo m.* ili *pešėpāda* 'jaglun' (Xphias gladius).
 638. *srėbrnica* (Lepidopus caudatus).
 640. *jegūlja* (Anguilla anguilla).
 641. *jegūljica* 'mlada jegulja'.
 644. *sljūz* f. (na jegulji).
 645. *grūj* 'ugor' (Conger conger).
 646. *morūna* 'murina' (Muraena helena).
 647. *konjic* -ićā (Hippocampus guttulatus).
 650. *māčka o(d) fānga* (Scylliorhinus canicula).
 651. *māčka o(d) kāmēna* (Scylliorhinus stellaris).
 653. *kūčāk* -čkā (Mustellus mustellus).
 654. *kūčāk* -čkā (Mustellus asterias).

655. *kučak modrulj* (Prionace glauca).
 658. *känja* 'morski pas (ljudožder)' (Charcharodon carcharias).
 660. *mš* '(pas) lisica' (Alopias vulpinus).
 670. *sláč* 'sláčá 'sklat' (Squatina squatina).
 672. *trnjáza* 'drhtulja (kokolarica)' (Torpedo torpedo).
 673. *trnjáza* 'drhtulja pjegava' (Torpedo marmorata).
 674. *trnjáza* 'šarena drhtulja' (Torpedo nobiliana).
 675. *ráža volína* (Raja macrorhynchus).
 677. *barákula*, 'raža (kamenica)' (Raja clavata).
 678. *barákula* 'raža' (Raja fullonica).
 680. *barákula* 'raža' (Raja asterias).
 681. *barákula* 'raža (kolobarica)' (Raja miraletus).
 683. *gölüb* (Myliobatis aquila).
 686. *žutüga* 'žutulja' (Dasyatis pastinaca).
 690. *storjün* -ünä (Acipenser sturio).
 691. *pegulijëra* 'morska paklara' (Petromyzon marinus).

b) Kitovi

692. *dulfín* -inä 'dupín' (Delphinus delphis).

c) Perajari

696. *morskô tèle* 'tuljan, foka' (Manachus monachus).

d) Gmizavci

697. *morskâ žäba* 'morska kornjača, želva' (Thalassochelys caretta).

e) Mekušci

698. *sípa* (Sepiola Rondeletii).
 699. *sípa* (Rossia macrosoma).
 700. *sípa* (Sepia officinalis); *sípulin* -inä 'mala sipa, bez kore, naraste do 2 cm, dobra za njesku ili za frigat'.
 701. *sípica* 'mlada sipa'.
 702. *sípa je pošikála sa crnjävinom* 'bacila crnilo'.
 703. *trák* ili *krenjð* n. 'trak od sipe, hobotnice'.
 704. *kðra o(d) sípe*.
 705. *sjême o(d) sípe*.
 706. *ulñganj* -gnja (Loligo vulgaris, demin. *ulñgnjić*).
 707. *tótanj* -tnja (Todarodes sagittatus).
 709. *moskün* -ünä 'muzgavac' (Eledone moscata).
 710. *obðtnica* (Octopus vulgaris).

712. *obđtnica imā đsan krēnjā* '8 trakova'.
 713. *i dvā rēda pūcū* 'prijanjalkā'.
 716. *lumpār -ārā* 'priljepak' (Patella coerulea).
 718. *mariklja* 'narikla, nanara, ogrc' (Neverita millepunctata).
 718 a. *žbōgulja* 'mekušac sličan mariklji, bio, okrugao, s nabranom ko-
rom, jestiv'.
 720. *māmā* (Cerithium vulgatum).
 721. *přpor o(d) fānga* 'volak' (Mrex brandaris).
 722. *přpor o(d) kāmēna* 'volak' (Murex trunculus).
 724. *kāmēnica* (Ostrica edulis).
 725. *kałosānta* 'jakovska kapica' (Pecten jacobaeus).
 727. *mūšlja* (Mytilus galloprovincialis).
 729. *dātula* 'prstac, prstić' (Lithodomus lithophagus).
 731. *kopřtnjāk* (Glycymeris glycymeris).
 737. *žbōguljica* (Donax trunculus).
 743. *palastūra* 'ljostura' (Pinna nobilis).
 744. *bīša* (Teredo navalis); *bārka je izbišāla, izvrčēla je bīša*.

f) L j u s k a r i

745. *gāmbor* (Penaeus kerathurus).
 746. *gāmbor* 'kozica' (Palaemon serratus).
 748. *škāmpo* m. (Nephros norvegicus).
 749. *kārlo* m. 'hlap' (Homarus gammarus).
 750. *jāstōk*, pl. *jāstōgi* (Palinurus vulgaris); *imā bīke*.
 751. *čapōc* 'zezalo' (Scyllarus arctus).
 754. *bābica* 'rak' (Carcinus moenas).
 758. *grancūla* 'rakovica' (Maja squinado).
 763. *rāk muškī*, pl. *rāki*.
 764. *rāk, žēnskā*.
 766. *klijēštā o(d) rāka*.
 767. *bīke o(d) rāka*.

g) Bodljari i dupljari

768. *jēž jēžā* (Paracentrotus lividus).
 770. *krstāc -āčā* 'morska zvijezda' (Asterias).
 771. *pēstēlj* ili *morski krstavac* ili *morski kūrāc* (Holothuria).
 773. *bulijērga* 'meduza' (Medusa); jedna vrsta *přāsāc -sčā*.
 774. *spēnga* 'spužva' (Euspongia), *spēngāt, spēngāvāt, pōspēngāt* 'sku-
piti vodu spužvom'.
 778. *korālja* f. 'koral' (Corallum rubrum).

h) Morske ptice

784. *gālēb* (Larus ridibundus).

XI. Flora

a) Morska

787. *muràva* 'alga' (*Zostera marina*).
788. *salàta* (*Ulva lactuca*).

b) Kopnena

791. *česvina* (*Quercus ilex*).
792. *bôr bôra* (*Pinus pinca*).
793. *bôr bôra* (*Pinus maritima*).
795. *mâslina* (*Olea europaea*).
796. *mênduo* -ula 'badem' (*Amygdalus communis*).
797. *narânča* (*Citrus aurantium*).
798. *lemûn* -ûnâ (*Citrus limonum*).
800. *pâlma*.
801. *rusmarin* -inâ (*Rosmarinus officinalis*).
802. *bošîk* ili *murčêla* (*Ocimum basilicum*).
803. *despîg* -igâ 'lavendla' (*Lavandula spica*).
804. *mandurâna* 'mažurana' (*Origanum majorana*).
805. *barbalovîd* -îdâ m. 'lujza' (*Lippia citriodora*).
806. *mîča* 'mirta' (*Myrtus communis*).

INDEXS

abrum 456	bario 417b	briškula 407a
agirat 482	barka 171, 173, 207, 744	brke 750, 767
akoštât 152, 154	baštun 331	brod 182, 183
ama 572	bašura 13, 51	broka 378
anio 274	batelina 207	brokve 267
ankora 273, 282	batit 360	brtuvela 291
arbun 571	bava 80, 81	brudet 406
arbuo 325, 326	beškot 392	brunali 234
arđura 29	biša 744	bruškot 447
arđan 270	bite 309	bruškin 302
armat 272, 495	bokaporta 230	bruštulin 390
armižat 155	bokara 417b	bruto 420
aspri 431a	bolanča 428a	bubulj 59
	bor 792, 793	bucel 299
	bošîk 802	bujô 300
	bova 193	bukva 575
	braccera 208	bukvara 490
	brancin 541	bulijerga 773
	branda 397	bum 342
	brankadcla 451, 472	bunaca 110
	brenak 475	burdižat 148
	brenke 511	busula 304
	brijeme 83, 108, 109	butarga 405, 510
	brik 208	butarižan 405, 510

catara 211
 cima 367
 cipo 526
 crijeva 512
 crnjel 547
 cukar 390
 culjat se 171, 173

 čabra 528
 čap 240
 čapoč 751
 čapra 455
 čarun 491
 česvina 791
 činit vodu 250
 čao 267

 damižana 379
 Danica 130
 datula 729
 dažd 89
 daždi 90
 decimar 428a
 dental 565
 despig 803
 dezarmo 272
 dinamit 440
 dio lova 445
 diži jedro 355
 dlijeto 261
 dovana 433
 drača 514
 dragana 629, 630, 632
 drob 512
 družina 183
 duga 111
 dulfin 692
 dzora 114

 džingula 525
 džoglo 626

 diga 198

 embrega 519

 fakin 157
 fanfan 588
 fata 547
 femene 293
 ferao 195, 310, 385
 fermat 78
 fero 310
 fijersa 351
 fikat 171
 filun 589
 fis 73
 flok 350

 fortuna 102, 103, 104
 frankat 166
 fregat 303
 frementun 390
 frementunica 390, 393
 frementunov 393
 freškāt 76
 fržela 392
 furleto 408d
 furnio 376

 gaeta 207
 galeb 784
 galete 390, 391
 gambor 455, 745, 746
 gamela 380
 gana 285
 gančin 285
 gančina 633
 gaša 372
 gaun 531, 532
 gaunara 490b
 gavica 3, 455, 517
 gaviteo 192, 298
 gera 559
 glijeto 261
 glista 455
 gnjigla 566
 golub 683
 goše 475
 gradele 396
 gralja 559a
 granciula 758
 grbin 67
 grdoba 634, 635
 grego 63
 grmi 88
 grom 87
 grop 371, 373
 grota 49
 grozdavac 551
 grue 288
 gruj 645
 guc 207
 guj, gujoč 592, 593
 gubernat 161
 gumina 366

 igla za mrežu 492
 iglica 525
 imbarkat se 144
 inčēt 490
 inglun 525
 inkrištat se 167
 isat 355
 iskreat 156
 izbucat se 498
 izlazi sunce 116

 jaja 509
 jastok 750
 ječam 390
 jedrit 143
 jedro 346, 348
 jegulja 640, 641
 jesti 457
 jež 768

 kabina 386
 kadena 308
 kafa 390
 kalafat 253
 kalafatat 253
 kalamuč 454
 kalig 101
 kamen 504
 kamenica 724
 kamenjač 561
 kantar 428a
 kantor 564
 kanja 658
 kanjac 538
 kaobanda 231
 kapetan 177
 kaposanta 725
 karag 419
 karinat 264
 karlo 749
 kernja 537
 karoc 216, 217
 karola 458
 karte 407a
 kašeta 449
 kaštradina 390
 katran 256
 kljješta 766
 kobasica 390
 kobla 518
 koča 477
 kofa 335
 kofica 462
 kokoš, morska 625
 kokot 596, 597
 kol 428
 kolači 390
 kolaf 88
 kolo 137, 480
 kolpomorto 233
 kolumba 218
 kanao 41, 437
 konop 365
 kontrarbuo 334
 kontra-ašta 220
 kontrat 429
 kontrobanat 434
 kontrobatijer 435
 kontumacija 204

konjestar 417
 konjic 647
 kopitnjak 731
 kora od kruva 456
 kora od sipe 704
 koralja 778
 korba 222
 korban 222
 korta 482
 korun 527
 kost 514
 kozjača 458
 kraj 30
 krastavac morski 771
 krenjo 703, 712
 krila 513
 krka 494a
 krma 72, 213, 215
 krnja 536
 krpa, bijela 455
 krstač 770
 kučak 654, 654, 655
 kučeta 387
 kupat se 409
 kupit 430
 kuter 208
 kurac, morski 771
 kurenat 17
 kurijo 542
 krtola 390
 kuvijerta 232
 kvarantina 204
 kvarat 122, 417a, 417b
 kvintal 417a

 labar 553
 labra 553
 labrica 554
 labrun 553
 lakat 417c
 lampa 85
 lampuga 545
 lancarda 578
 lanterna 196
 lantina 340, 348
 lastovica 523, 595, 603
 lebić 67
 lemun 798
 lešo 397
 leut 207
 leva 192, 500
 levanat 63, 64
 librica 417b, 587
 lica 586, 587
 lima 475
 litra 417a, 417b
 loger 203
 logrnja 604

 lombuo 365
 lorko 408d
 lov 443
 lubijo 541
 luc 583
 lužerna 599
 lumbrak 555
 lumpar 716
 lustra 556

 ljeto 139

 macola 262
 mačka 650, 651
 mačkulja 627, 628
 madijer 224
 maestral 69
 magazin 432
 magla 99, 491, 499
 maglušina 99
 majnat 359
 majstra 500
 mali 182
 mama 720
 mandurana 804
 manovra 163
 manovrat 162
 mareta 22, 28
 mariklja 718
 marinada 399
 maslina 795
 mast 494a, 494c
 mastit 493
 mašket 296
 maškulić 292
 mauna 210
 međuvode 316
 menduo 796
 meso, slano 390
 metla 301
 mezarola 417b
 migavica 479
 mijena 121
 milja 202
 miš 660
 miškulanca 505
 mjesec 121, 123, 124
 mjesečina 127
 mlinac 390
 molo 622
 močvara 53
 montanje 75
 more 7, 9, 11, 12, 13
 morina, mrtva 11
 mormora 570
 mornar 180
 mornarska 398
 moruna 646

 moskun 455, 709
 mreža 806
 mreža 474, 490, 498
 mrlin 369
 muka 390
 mulo 197, 529
 murada 228
 murandela 594
 murava 787
 murčela 802
 mušlja 727

 naranča 797
 nasukat se 158
 navigat 142
 neto 421
 noga 417c
 nostromo 179

 njecka 455

 oblačno 97
 oblak 98
 obotnica 710
 okrpit 499
 olovo 496
 omastit 493
 ombra 544
 orada 566
 Oralice 133a
 orat 282
 orcat 168
 organel 369
 oruo 115
 ostac 390
 osti 468
 ostilj 469
 oštipnut 765
 oštrijao 66
 oštro 66
 otvarat 116

 pagar 567
 pajet 307
 pajuo 235
 pala 317
 palandara 486
 palastura 743
 palma 800
 palmet 229
 palombić 584
 panceta 390
 pano 475
 paoc 295, 533
 papar 390
 paranag 287
 parangao 461
 parapet 233

parić 318
 partit 146
 pas 417c
 pasara 207, 614
 pasta 390
 pastela 455
 pata 275
 patrun 178
 peča 118, 192
 pečen 395
 pegula 257, 408
 pegulat 258
 pegulijera 691
 pendula 459
 penuo 339
 pestelj 771
 pešespada 636
 peškat 209
 peškarija 425
 petak 408a
 petrovac 408c, 475, 496
 pic 563
 pijesak 58
 pijez 428a
 pik 341
 pilot 184
 pintura 475
 pirja 106
 pjat 381
 pjena 19
 pjombadura 374
 pjumbin 460
 plaznik 530
 pleće 390
 plećice 390
 pličina 51
 plima 20
 plivat 410, 414, 507
 pluća riba 503
 pluto 475, 497
 pljusak 93
 počivat na moru 414
 podanjica 221
 podat 169
 pokrivač 615
 pola 351
 polica 424
 polojit 94
 polutica 390
 pomorac 181
 pomuo 336
 ponat 199
 pontin 45
 poorat 282
 popunica 488
 porat 35
 porinut 248
 porosivat 92
 posikat 702
 pospengat 774
 posta 447
 poteć barku 266
 potonut 165
 prasac 773
 prasica 529
 prekinut 78
 prevozit 189
 prigan 394
 prikalat 77
 prodat 431
 prolivat 71, 360
 prova 70, 212
 provišta 390
 prpor 721, 722
 prporela 59
 pršut 390
 puca 713
 pulenat 68
 pulenta 393
 pulentada 69
 puvat 75
 ragan 105
 rak 763, 764
 rakija 390
 rampin 284
 randa 342, 349
 raširit jdro 356
 rašketa 263
 razmrsit 464
 raža 675
 reča 475, 491
 refuo 74, 82
 remučat 188
 riba 394-399, 401, 402, 403, 501, 503, 504
 ribanje 436-438, 440, 442
 ribar 444
 ričaglo 481
 riva 31
 rogotica 627
 rombun 568
 ronit 415
 rontali 10
 rosi 92
 rota 187
 rucelj 315
 rupa 239
 rusmarin 801
 sabjon 58
 sak 475
 salamun 569
 salata 788
 salpat 147, 281
 sansar 426
 sansarit 426
 saragla 520
 sarak 560
 sarda 516
 sardela 390, 516
 sardelana 482
 sardun 455, 521
 sarpat 147, 281
 sartije 344
 savur 407
 seka 50
 senjal 500
 sežanj 417c
 sić 384
 sidro 273
 sipa 698-700, 702
 sipica 701
 sipulin 700
 sir 390
 sjeme 705
 skaleža 32
 skandalj 305
 skandaljat 306
 skavka 529
 skočit u more 416
 skram 515
 skumbuo 259
 skupit jdro 358
 slać 670
 slama, kumovska 134
 slamica 388
 slan 390, 401
 sljuz 644
 smotat jdro 358
 smrsit se 463
 smutit 205
 so 390
 solad 431a
 Solila 54
 sopa 574
 sovrnja 312
 spenga 744
 spengat 774
 spjaža 34
 srebrnica 638
 stanjat 251
 star 417a
 stiga 27
 stigajica 27
 storjun 690
 strijela 86
 stupa 260
 suša 21
 sutuka 408
 sveti Petar 607
 svjećarica 482
 svrgadina 273
 svrgat 151, 280

šabaka 479
šabakun 479
šarun 585
šijat 321
šijun 107
šilok 65
škafa 225
škampo 748
škaram 295, 533
škina 417
školj 46
škombar 576
škombrič 577
škotofiš 404
škrip 47
škrpina 604-606
škrpun 606
škudela 382
škuna 208
škver 243
špag 368
špar 562, 563
špica 268
špirun 331
šporko sunce 113
štiva 237
štrop 324
švolj 608-610, 615

tabina 625
tarcaruo 363
tele, morsko 696
temun 289
tiradur 245, 266
tondo 124
tonelada 417a
totanj 707

trabakula 208
tragla 558
traina 368
trak 703
tramuntana 62, 129
tratka 479, 498
tresete 407a
tresti 360
trigla 534, 535
trnjaža 672-674
trpjelje 377
trstika 454
trup 579
tun 580
tunovina 390, 580
tunja 368
tuži mi se 205

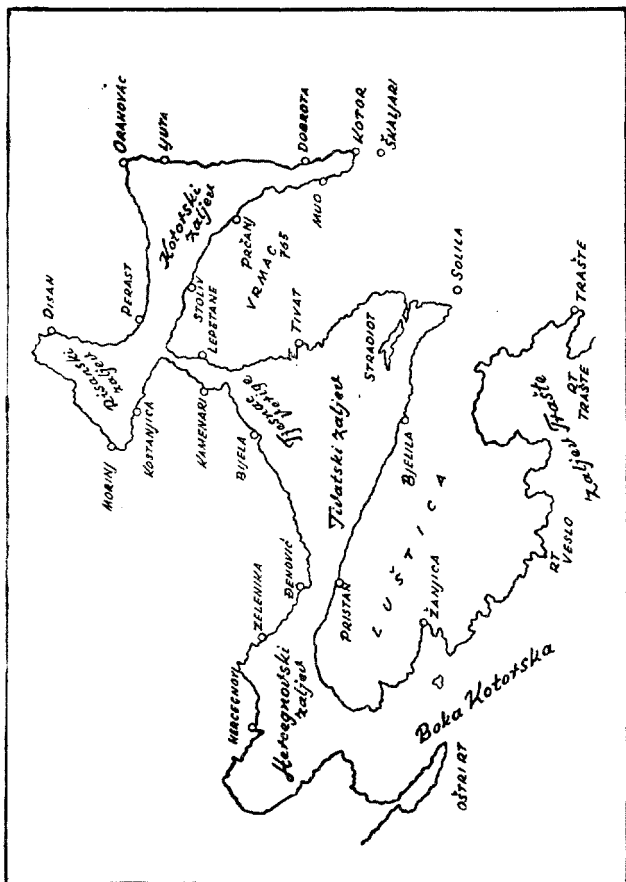
udavit se 206
udica 450
ukljata 573
ukrcat 114, 145
uliga 591
uliganj 706
ulignjara 465
ulje 390, 402
urijata 494a
usidrit se 151
uza 475

vanja 475
vala 36, 37
važi 247
vedro je 96
veslo 314
vida 269

vinč 270, 286
vino 390
vjetar 61, 72
Vlašići 133
voda, gornja 150
voga 322
volina 675
volta 170
vozit 319, 320
vrana 552
vratlo 42
vrgola 294
vrša 473
vučić 540
vučić 540

zać 119
zakolit 119
zalaz 120
zamećat 482
zamrsit se 463
zaparina 83
zbandat se 175
zbrišat 166
zelje 390
zima 141
znak 192
zora (dzora) 114
zubatac 565
zvizozda 128, 135, 136

žar 396
žara 383
žbogulja 718a
žboguljica 737
žutuga 686

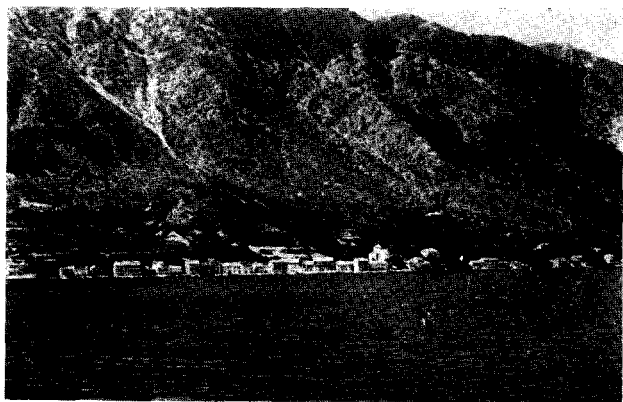

Boka Kotorska

Muo

Muo

Mandrač

